

היום נלמד בעזרת ה':

סוכה דף מה

משנה: ההלל: לגמור את ההלל. **והשמחה:** אכילת בשר קרבן השלמים (= 'שלמי שמחה'). **יום טוב אחרון של חג:** שמיני עצרת.

גמרא: הגמרא מבררת: מנין ששמיני עצרת חייב בשמחה? והרי בפסוק נאמר שצריך לשמוח **בשבעת ימי החג**, שנאמר "חַג הַסֻּכּוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ **שִׁבְעַת יָמִים**... **וְשִׂמְחָתְךָ בְּחַגְךָ**...".

דת"ר: נאמר "שִׁבְעַת יָמִים תַּחַג לֵה' אֱלֹהֶיךָ... **וְהֵייתָ אִךְ שְׂמִיחַ**", שלכאורה הוא מיותר שהרי כבר נאמר "וְשִׂמְחָתְךָ בְּחַגְךָ", אלא הוא בא לרבות את ליל שמיני עצרת לשמחה יחד עם שבעת ימי חג הסוכות, שיזבח שלמים בשביעי של סוכות כדי לאוכלם בליל שמיני עצרת הסמוך להם, שהרי אינו יכול להקריב בלילה. ואת יום שמיני עצרת לשמחה אנו לומדים בקל וחומר - שאם הלילה שהוא טפל חייב בשמחה קל וחומר שהיום שהוא עיקר חייב בשמחה.

או אינו אלא יו"ט ראשון? כלומר אולי הפסוק משמיע לנו שצריך לזבוח שלמים בערב יו"ט ראשון של סוכות, כדי שיאכלם בליל יו"ט, ולא צריך לזבוח את השלמים בשעת שמחה?

משנה: גמר מלאכול ביום השביעי של סוכות, לא יסתור את סוכתו, לפי שעדיין חייב בסוכה כל היום השביעי. אבל מוציא מהסוכה את הכלים ואת המצעות שהשתמש בהם בתוכה מפני כבוד יו"ט האחרון, שמראה שמכין את עצמו לקראת סעודת שמיני עצרת.

גמרא: אם אין לו מקום אחר לאכול את סעודת שמיני עצרת אלא בסוכה, מה יעשה? כלומר שהרי אסור לו לאכול בסוכה שמונה ימים לפי שהוא נראה כמוסיף על המצווה (= איסור 'בל תוסיף').

לדעת רב חייא בר רב: מסיר ממנה סכך ברוחב ד' טפחים, ובכך היא נעשית סוכה פסולה ואין איסור לשבת בה ביום השמיני.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

לדעת ר' יהושע בן לוי: מדליק בה את הנר, ובכך הוא מראה שאינו יושב בה לשם מצווה, כפי שלמדנו לעיל (כט.) שאסור להדליק נר בסוכה קטנה.

ולא פליגי: באמת רב חייא ור' יהושע בן לוי לא חולקים, כי בני בבל חייבים לשבת בסוכה ביום השמיני, לפי שהיום השמיני שלהם הוא ספק שביעי, וממילא אין הם יכולים לפסול את סוכתם, ולכן עליהם להדליק בה את הנר. ובני ארץ ישראל שאינם יושבים בסוכה בשמיני, עליהם לפסול את סוכתם.

קושיא: אכן בסוכה קטנה (לבני בבל) הדלקת הנר מוכיחה שאין הוא יושב בה לשם מצווה, אבל מה יעשה מי שסוכתו גדולה (שמותר להדליק בה את הנר)?

תירוץ: עליו להכניס לסוכה כלי אכילה לאחר האכילה שהם מאוסים, וכיון שלמדנו לעיל (כט.) שצריך להוציאם מחוץ לסוכה, הרי שכשהוא מכניסם לסוכה מוכח שאינו יושב בה לשם מצווה.

משנה: המשנה מבארת את מצוות ניסוך המים: מילאו מים ממעיין השילוח (שהיה סמוך לירושלים) לתוך צלוחית מזהב המחזיקה ג' לוגין שהם "רביעית ההין" (= שהוא השיעור המינימלי לנסכים), והכניסו אותה דרך אחד משערי העזרה הנקרא 'שער המים' (היה נקרא כך בגלל שהכניסו דרכו את הצלוחית).

תקעו והריעו ותקעו משום שמחה, שנאמר "וּנְשָׂאֲבָתֶם מִים בְּשִׁשָּׁן...".

עלה בכבש המזבח שהיה בדרומו של מזבח, ופנה לשמאלו, לפי שהנסכים נעשים בקרן מערבית דרומית של המזבח, והיו שם שני ספלים של כסף לתוכם היה הכהן מנסך את המים. **לדעת רבי יהודה** - הם היו מסיד אלא שהיו נראים מכסף כיון שהיו מושחרים פניהם מהיין (= מניסוך היין בשעת הקרבת רוב הקרבנות).

הספלים היו מנוקבים כמין שני חוטמין דקים (= חוטם אחד בכל ספל, ובכל חוטם נקב), הכהן היה מערה את הנסכים לתוך פי הספלים והם היו מקלחים דרך החוטמין על גב המזבח, ובמזבח היה נקב שבו הם ירדו ל'שיתין' (= חלל עמוק מאוד שהיה תחת המזבח).

אחד מהנקבים הנ"ל היה רחב דרכו ניסכו את היין, ואחד דק דרכו ניסכו את המים, כדי שניסוך המים וניסוך היין יסתיימו בבת אחת (= היו מנסכים את המים בשעת הקרבת תמיד של שחר שאז ניסכו גם את היין).

הספלים היו נתונים זה לפניו מזה. צמוד לקרן מערבית דרומית עמד הספל של מים ולידו לכיוון מזרח עמד הספל של יין.

רבי יהודה: חולק על ת"ק: א. שהניסוך היה רק בלוג אחד ולא בשלושה. ב. שהניסוך היה גם ביום השמיני.

ולמנסך אומר הגבה ידך: הצדוקים לא היו מודים במצות ניסוך המים, ופעם אחת ניסך צדוקי את המים על רגליו במקום לתוך הספל.

חבית של זהב שאינה מקודשת: כלים שעבדו בהם פעם אחת במקדש 'עבודתן מחנכתן' והם נהיים כלי שרת. את המים לצורך ניסוך המים של שבת היו ממלאים בחבית שאינה מקודשת. טעם הדבר מפני שאם היו ממלאים אותם בכלי שרת, היו המים מקבלים קדושה להיפסל ב'לינה' כשהיה עובר עליהם ליל שבת.

אמנם אם נשפכו המים או שנתגלו (ומים מגולים פסולים לניסוך, מפני שחוששים שמא שתי מהן נחש והכניס ארס במים, ונמצא שהוא מנסך במים שחסר בשיעורן כי הארס משלים לשיעור) – היה ממלא מהכיר (ומימיו אינם נפסלים בלינה, מפני שבלינה היו משקעים אותו במעיין ומימיו היו מתחברים למעיין ולא היו נפסלים).

גמרא: מנא הני מילי: שצריך לעשות שמחה בשאיבת מים לניסוך?

הנהו תרי מיני: הגמרא מביאה דו שיח בין שני כופרים לאחד קראו 'ששון' ולשני 'שמחה' שהתווכחו ביניהם איזה שם חשוב יותר, לשם כך הביאו 'ראיות' מהפסוקים על קדימת שם אחד לחבירו כראיה לעדיפותו.

לאחר מכן 'למד' כל אחד מהם מהפסוקים - מה יקרה בעתיד לחבירו. את 'שמחה' יורידו מגדולתו וימנו אותו להיות 'יץ' ומורה דרך לפני אנשים. ואילו את 'ששון' יקחו וימלאו בו מים.. *(יש להעיר שהגר"א מפרש את הדברים שלא כפשוטם על פי סודות התורה).*

א"ל הוא מינא דשמיא 'ששון' לרבי אבהו: לעולם הבא אתם תמלאו לי מים. כופר זה לא הבין את דקדוק הפסוק האומר שישאבו מים 'בששון' דהיינו בתוך ששון, ולא 'לששון' לצורך ששון. וזהו שסנט בו רבי אבהו שלעולם הבא יקחו את העור שלו יהפכו אותו לשק וימלאו בו מים...

כל העולים למזבח עולים דרך ימין: כבש המזבח עמד בדרום העזרה, והעולה בו (פניו לכיוון צפון) צריך לפנות ימינה לכיוון מזרח ולא שמאלה לכיוון מערב, מכיון שישנו כלל הנלמד מפסוק ש'כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא לימין'. לאחר סיום העבודה על המזבח, היה העולה ממשיך ומקיף את המזבח ולא חוזר על עקבותיו. טעם הדבר מפני שההולך על המזבח היה הולך ומצדד כשפניו נשארות ממול למזבח, בכדי לא להראות לו את אחוריו. ולכן אם היה חוזר על עקביו נמצא שהולך לכיוון שמאל, וכאמור יש ללכת רק לכיוון ימין.

אמנם בניסוח המים והיין שהיה בקרן מערבית דרומית - היה העולה בכבש פונה ישר לשמאלו, מפני שאם היה מקיף את כל הסיבוב יש לחשוש שהמים והיין יתעשנו מעשן המערכה. וכן במליקת עולת העוף (שהיתה נעשית בקרן זו, כאשר לא היה מקום במקומה שבקרן מזרחית דרומית, מרוב מליקות רבות) מחשש שמא תמות מעשן המערכה.

לימא מתניתין רבי יהודה היא: במשנה כתוב שהנקב של הספל האחד היה רחב יותר מהנקב של הספל השני. דבר זה מתאים לכאורה רק עם דעת רבי יהודה, הסובר שהיו מנסכים בלוג אחד של מים לעומת שלושה לוגין של יין. ולכן בכדי להשוות את זרימת שני הספלים, יש צורך בנקב רחב יותר בספל של יין שכמותו גדולה יותר.

הגמרא מבארת שגם לדעת רבנן שהיתה כמות המים של היין והמים שווה, היה צורך להרחיב את נקב היין, מכיון שהיין סמיך יותר מהמים ונשפך לאט יותר.

הכי נמי מסתברא: שהמשנה אליבא דרבנן. מכיון שמצאנו בברייתא שרבי יהודה משתמש בלשון 'רחב' ו'קצר' ביחס לנקבים של הקשוואות (=ספלים), ולא בלשון 'עבה' ו'דק' כמובא במשנה.

נפגמה קרן המזבח: כתוצאה מאבנים שנזרקו על הצדוקי בנוסף לאתרוגים. ומפני הכבוד שלא יראה המזבח פגום, מילאו את הפגימה ב'מלא אגרוף' (=בול) של מלח. אמנם המזבח נפסל עד שיתקנו אותו, כי קרנות המזבח מעכבות את כשרותו.

יסוד: אמה על אמה בתחתית המזבח. **סובב:** מקום להילוך הכהנים באמצע גובה המזבח המקיף את המזבח וסובב אותו.